

УДК 316.77:305]: 34-047.37

DOI <https://doi.org/10.32782/psych.studies/2023.3.22>

ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СФЕРІ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В КУРСАНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ» ТА СПОСОБИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Цумарева Наталя Вікторівна,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

факультету № 1

Донецького державного університету внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0002-4005-0745>

Researcher ID: ISB-0283-2023

Статтю присвячено проблемі комунікативної компетентності майбутніх поліцейських, зокрема, досліджено гендерні особливості прояву комунікативної компетентності в курсантів спеціальності «Правоохоронна діяльність» та окреслено способи підвищення рівня їх комунікативної комунікації в навчально-виховному процесі.

У статті комунікативна компетентність поліцейських розуміється не тільки як необхідний рівень сформованості досвіду, умінь і навичок міжособистісної взаємодії в процесі професійної діяльності, а і як особистісна якість, яка дає змогу не тільки встановлювати контакти, долати бар'єри в спілкуванні, а й впливати на співрозмовника, запобігати конфліктам. Установлено, що комунікативна компетентність є важливим складником професійної діяльності працівника поліції у сфері гендерної рівності.

За результатами емпіричного дослідження виявлено, що найбільш характерним гендерним типом курсантів є маскулінний, на другому місці – фемінний і менш виражений – андрогінний типи особистості. Виявлено кореляцію між проявом комунікативних здібностей та гендерним типом: рівень комунікативних здібностей у представників фемінної групи курсантів є вищим, ніж у маскулінній та андрогінній групах. Установлено, що в курсантів більш виражені такі комунікативні якості, як прагнення до домінування, владність, самовпевненість, упертість та конфліктність. Ці якості не сприяють ефективній комунікації у сфері гендерної рівності й можуть бути детермінованими не тільки максималістичними особливостями юнацького віку, а й складним і напруженим навчально-виховним процесом у закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання, хронічним стресом в умовах війни.

Підвищення рівня комунікативної компетентності у сфері гендерної рівності в курсантів може бути реалізоване через проведення психоедукаційної та навчальної роботи, демонстрації виявів комунікативної толерантності курсовими офіцерами та викладачами, профілактику виникнення гендерної дискримінації та запобігання випадкам гендерно зумовленого насильства в навчально-виховному середовищі, опанування навичок гендерно чутливих комунікацій та сприяння розвитку гендерно чутливої культури.

Ключові слова: комунікативна компетентність, комунікативні якості, поліцейські, гендерна рівність, гендерні особливості комунікації, комунікативне реагування у сфері гендерної рівності, гендерно чутливі комунікації.

Tsumarieva Natalia. Study of communicative competence in gender equality among cadets majoring in specialty "Law enforcement" and ways to improve it

The article is devoted to the problem of communicative competence of future police officers, in particular, the gender peculiarities of communicative competence in cadets majoring in Law Enforcement are investigated and ways to improve their communication skills in the educational process are outlined.

In the article, the communicative competence of police officers is understood not only as a necessary level of experience, skills and abilities of interpersonal interaction in the performance of professional activities, but also as a personal quality that allows not only to establish contacts, overcome barriers to communication, but also to influence the interlocutor, prevent conflicts. It has been established that communication competence is an important component of a police officer's professional activity in the field of gender equality.

The empirical research has revealed that the most characteristic gender type of cadets is masculine, followed by feminine and less pronounced androgynous personality types. A correlation between the manifestation of communication skills and gender type was found: the level of communication skills of the representatives of the feminine group of cadets is higher than that of the representatives of the masculine and androgynous groups. It has been found that cadets have more pronounced communication qualities such as: desire for dominance, power, self-confidence, stubbornness and conflict. These qualities are not conducive to effective communication in the field of gender equality and may be determined not only by the maximalist characteristics of adolescence, but also by the complex, intense educational process in a higher education institution with specific learning conditions, chronic stress in war.

Increasing the level of communicative competence in the field of gender equality among cadets can be realized through psychoeducational and educational work, demonstration of manifestations of communicative tolerance by course officers and teachers, prevention of gender discrimination and prevention of gender-based violence in the educational environment, mastering gender-sensitive communication skills and promoting the development of a gender-sensitive culture.

Key words: *communicative competence, communicative qualities, police officers, gender equality, gender peculiarities of communication, communicative response in the field of gender equality, gender sensitive communications.*

Постановка проблеми. Забезпечення умов гендерної рівності у сфері комунікації лежить у площині гарантії прав людини та об'єктивно можливе за умов існування механізму системи нормативно-правових актів, які справді функціонують. В Україні ухвалено різні за змістом нормативні документи, які встановлюють і регулюють рівність між чоловіками та жінками.

Українське законодавство регулює завдання системи державних інституцій у сфері гендерної рівності, а інститути громадянського суспільства беруть на себе відповідні завдання на громадських засадах. Проте О. Волобуєва, А. В'яткіна, С. Ганаба, І. Грицай [1; 2] відмічають той факт, що в нашій державі поки не має ефективних комплексних і цілісних механізмів забезпечення принципу гендерної рівності. Про необхідність практичної конструкції такого механізму свідчить недостатність науково-практичних розвідок у царині формування компетентності поліцейського у сфері гендерної рівності.

Аналіз комунікативної компетентності, її складників, особливостей розвитку та формування в поліцейських здійснили такі науковці, як В. Андросюк, Є. Бахчеван, Т. Крашеніннікова, Ю. Михайлова, О. Ніколаєв, О. Новікова, С. Оніщук, К. Ріпка, О. Скрябін, О. Ульянов, Т. Цільмак, А. Шнайдер, М. Якимчук. Проте тематика комунікативної компетентності, гендерних особливостей її прояву в курсантів є недостатньо розробленою в наукових колах, особливо у сфері гендерної рівності.

Саме тому нам видається актуальною темою дослідження гендерних особливостей впливу комунікативної компетентності в курсантів спеціальності «Правоохоронна діяльність». Адже найкращим часом для розвитку комунікативних якостей у сфері гендерної рівності, а особливо толерантності, є період навчання курсантів у навчальних закладах, оскільки саме тоді формується світогляд і закладається основа системи цінностей, яка надалі визначає поведінку поліцейського [3, с. 359].

Мета роботи – проаналізувати психологічну проблему комунікативної компетентності у сфері гендерної рівності в курсантів та окреслення способів її підвищення.

Результати дослідження. Важливою умовою успішного професійного становлення майбутніх фахівців правоохоронної діяльності є формування комунікативної компетентності, адже зазначена сфера професійної діяльності передбачає ідентифікацію комунікації як професійно значущого феномена, конкретні параметри якого визначають ефективність не лише професійної діяльності, а й самореалізації, профілактики професійного вигорання, створення позитивного іміджу поліції серед українського населення.

За визначенням Т. Крашеніннікової, під комунікативною компетентністю слід розуміти спроможність установлювати й підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, яка передбачає вміння розширю-

вати (або звужувати) коло спілкування, розуміти партнера зі спілкування, прогнозувати наслідки різноманітних комунікативних ситуацій [4, с. 11].

К. Ріпка зазначає, що комунікативна компетентність розуміється як необхідний рівень сформованості досвіду, умінь і навичок міжособистісної взаємодії для успішного функціонування в суспільстві з урахуванням власних здібностей і соціального статусу [5, с. 414].

Комунікативна компетенція передбачає мовний, культурний, прагматичний, предметний і соціокультурний складники й розглядається як сукупність знань та вмінь у спілкуванні в різноманітних ситуаціях із різними комунікантами; інтеракція загалом, що містить низку комунікативних стратегій разом із володінням комунікативними правилами.

Нерозв'язані гендерні проблеми українського суспільства ускладнюються ще й війною, яка триває на теренах України, а також тривалою тимчасовою окупацією деяких областей. Міністерством Мінсоцполітики фіксується збільшення кількості гендерно зумовленого та сексуального насильства, пов'язаного зі збройним конфліктом.

Гібридна агресія Російської Федерації сприяє активному використанню та популяризації гендерних стереотипів з метою маргіналізації прав людини, радикалізації суспільства з використанням тематики гендерної рівності, створення перешкод для участі жінок у соціальному та політичному житті, зокрема, в секторі безпеки і оборони. У контексті гібридної агресії використовується хибна маніпуляція, що гендерна рівність становить загрозу традиційним українським цінностям [6].

Комунікативна компетентність є важливим складником професійної діяльності працівника поліції у сфері гендерної рівності, оскільки ця професійна якість сприяє не тільки дотриманню рівних прав і свобод, а й руйнуванню особистих установок, упереджень та стереотипів, адже поліцейський у відносинах з громадянами має дотримуватися деонтологічних норм, не допускати нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання, протидіяти виникненню гендерно зумовленого насильства [7].

Категорія провідних комунікативних якостей правоохоронних професій охоплює низку таких складників, як готовність до спілкування з людьми, здатність до нейтралізації конфліктних ситуацій, володіння вербальними та невербальними засобами спілкування, високий рівень розвитку емоційного інтелекту, логічне та чітке мовлення, толерантність, ввічливість, почуття гумору та інші якості, пов'язані з явищем комунікативної компетентності як інтегральною рисою особистості [8].

Для проведення дослідження гендерних особливостей прояву комунікативної компетентності в курсантів спеціальності «Правоохоронна діяльність» ми склали програму емпіричного дослідження. Її реалізовано такими етапами:

1. Визначення строків проведення, мети, предмета дослідження, висунення гіпотези дослідження, добір комплексу взаємопов'язаних психодіагностичних методик, формування вибірки досліджуваних.

2. Здійснення емпіричного дослідження гендерних особливостей прояву комунікативної компетентності майбутніх поліцейських.

3. Кількісний та якісний аналіз отриманих результатів.

4. Узагальнення результатів дослідження, інтерпретація отриманих даних, формулювання загальних висновків, прогнозів та перспектив подальших досліджень.

На першому етапі дослідження ми провели підготовчу роботу. Емпіричне дослідження гендерних особливостей прояву комунікативної компетентності проводилося протягом вересня 2023 року. Перед початком дослідження кожному учаснику повідомлено його мету – дослідження гендерних особливостей прояву комунікативної компетентності.

Проведення емпіричного дослідження ґрунтувалося на дотриманні принципів Етичного кодексу психолога, зокрема, забезпечено принцип конфіденційності, що передбачав не розголошення відомостей, отриманих у процесі дослідження, а лише представлення їх в узагальненому вигляді, використання надійного та валідного психодіагностичного інструментарію, дотримано принципу системності та науковості, що полягав у збиранні та науковому обґрунтуванні отриманих результатів

дослідження та відповідальності діагноста за результати дослідження.

Предметом дослідження стали гендерні особливості вияву комунікативної компетентності майбутніх поліцейських.

Гіпотезою дослідження було припущення того, що гендерні особливості курсантів зумовлюють рівень комунікативної компетентності, зокрема, особам фемінного типу властивий вищий рівень комунікативної компетентності, ніж особам маскулінного та андрогінного типів.

Для отримання достовірних результатів ми використали комплекс взаємодоповнювальних методик, які відповідали віку та меті дослідження. Специфіка комплексу психодіагностичних методик (Шкала маскулінності-фемінності (FPI), Методика «Макулінність-фемінність» С. Бем, Методика виявлення комунікативних та організаторських схильностей Б. О. Федоришина, Методика «Поведінкові ознаки комунікативної толерантності» та Тест комунікативних вмій Л. Міхельсона (адаптація Ю. З. Гільбуха) дала змогу проводити дослідження в груповій формі, що значно скоротило час на його проведення.

Для виявлення гендерних особливостей прояву комунікативної компетентності в курсантів спеціальності «Правоохоронна діяльність» ми провели емпіричне дослідження на базі Донецького державного університету внутрішніх справ м. Кропивницького. Вибірка досліджуваних формувалася шляхом добровільної згоди на участь у психодіагностиці здобувачів вищої освіти факультету № 1 третього курсу і становила 100 осіб (50 курсантів

та 50 курсанток віком 19–21 років). Емпіричне дослідження проводилося у вільний час при денному освітленні в навчальних аудиторіях. Перед початком випробувань дослідник представляв інструкцію і приступав до проведення опитування лише за умови розуміння її всіма учасниками.

Кількісний та якісний аналіз отриманих результатів дав нам змогу виявити гендерні особливості прояву комунікативної компетентності в курсантів спеціальності «Правоохоронна діяльність».

Шкалу маскулінності-фемінності, що входить до складу Фрайбурзького багатфакторного особистісного опитувальника Й. Фаренберга, Х. Зелга та Р. Гампела, ми використали з метою визначення гендерних особливостей курсантів. Кількісний аналіз за цієї методикою представлено на рисунку 1.

Так, із даних рисунка 1 ми бачимо, що 14% досліджуваних мають андрогінний тип, 34% – фемінний і 52% – маскулінний. Це означає, що меншість респондентів, у яких діагностовано наявність андрогінного типу, мають поєднання жіночого емоційно-експресивного стилю із чоловічим інструментальним стилем діяльності. Цій категорії осіб притаманний високий ступінь адаптивності до складних життєвих обставин. Вони виявляють гнучкість та високий рівень готовності в екстремальних умовах, якими є професійна діяльність поліцейського. Для представників фемінного типу характерне домінування в структурі особистості орієнтації психічної активності на міжособистісні стосунки, готовність до самопожертви та допомоги в будь-який час, альтруїзм, довірливість, толерантність, сором'язливість, ніжність, м'якість. Досліджуваним з маскулінним типом притаманне суттєве вираження властності, впевненості в собі, наполегливості в розв'язанні конфліктних питань, схильності дотримуватися власної точки зору та ризикований тип поведінки.

Аналізуючи результати, отримані за методикою «Маскулінність-фемінність» С. Бема, необхідно відмітити, що ми отримали схожі результати. Кількісний аналіз показників представлено на рисунку 2.

Можна констатувати, що андрогінний тип ми виявили в 16 % респондентів, фемінний – у 16% та маскулінний тип – у 48%

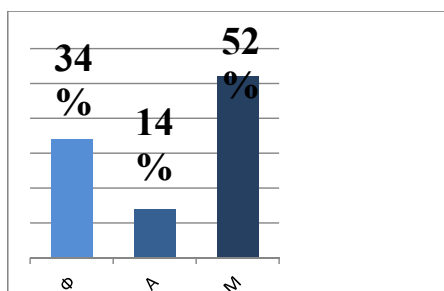

Рис. 1. Розподіл досліджуваних за гендерним типом (у %) за Шкалою маскулінності-фемінності опитувальника FPI

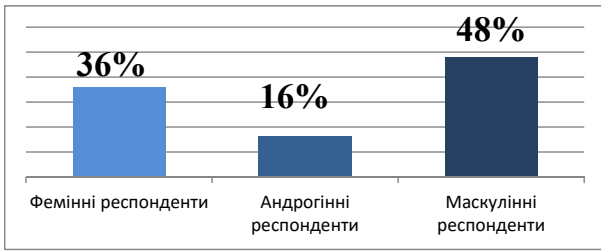

Рис. 2. Розподіл досліджуваних за гендерним типом (у %) за методикою «Макулінність-фемінність» С. Бема

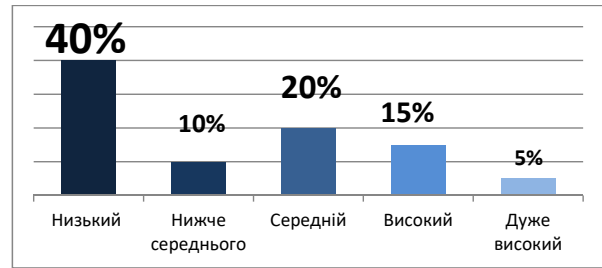

Рис. 3. Показники розвитку комунікативних схильностей за результатами методики Б. О. Федоришина в досліджуваних I (маскулінної) групи

курсантів. Отримані результати корелюються з показниками попередньої методики, ми спостерігаємо незначну розбіжність, що свідчить про достовірність отриманих даних.

На основі розрахунку середнього арифметичного за методиками FPI та Бема ми виявили, що наших досліджуваних можна об'єднати в три групи: I група – 50 осіб мають маскулінний тип, II група, до якої входять 35 осіб, – фемінний та III група, яка налічує 15 осіб, характеризується андрогінним типом. Тому подальшу оцінку результатів нашого дослідження за трьома психодіагностичними методиками ми здійснювали на основі порівняння показників серед досліджуваних цих трьох груп.

Так, за методикою виявлення комунікативних та організаторських схильностей Б. О. Федоришина (див. рисунок 3) ми виявили, що більшість респондентів маскулінної групи (40%) мають низький тип комунікативних схильностей, 20 % – середній, 15% – високий, 10% – нижче середнього та лише 5% – високий.

Кількісні показники комунікативних схильностей II (фемінної) групи представлено на рисунку 4.

З рисунку 4 ми бачимо, що 35% досліджуваних другої групи мають високий рівень розвитку комунікативних схильностей, 20% – дуже високий ступінь розвитку вищезазначеної характеристики, 17% – показник нижче середнього, 15% – середній та 13 % фемінної групи мають низький рівень.

Щодо особливостей прояву комунікативних здібностей III (андрогінної) групи, слід зазначити, що їх рівень є нижчим, ніж у представників фемінної групи (рис. 5).

Так, з рисунку 5 ми можемо констатувати, що 35 % респондентів мають середній рівень розвитку комунікативних схильностей, 27 % – рівень нижче середнього, 16 % – низький, 12 % – високий та 10 % – дуже високий рівень зазначеної якості.

Отже, узагальнюючи отримані результати за методикою Б. О. Федоришина, можна зробити висновок, що серед досліджуваних з фемінним типом виявлено

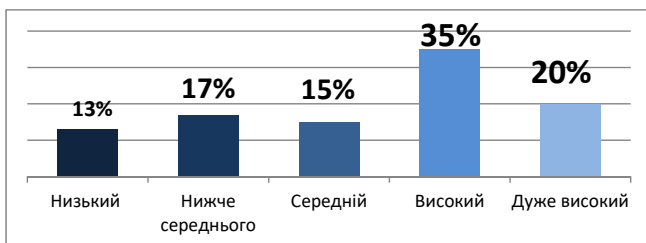

Рис. 4. Показники розвитку комунікативних схильностей за результатами методики Б. О. Федоришина у досліджуваних II (фемінної) групи

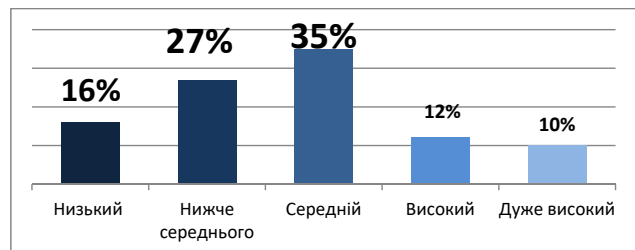

Рис. 5. Показники розвитку комунікативних схильностей за результатами методики Б. О. Федоришина в досліджуваних III (андрогінної) групи

найбільшу частку осіб з високими показниками комунікативних схильностей, на відміну від фемінної та андрогінної груп.

Взаємодіючи з навколишніми людьми, більшість курсантів недостатньо точно розуміють окремі невербальні сигнали, доволі поверхово оцінюють ситуацію спілкування, їм складно спрогнозувати поведінку співрозмовника, що вказує на низький рівень розвитку емоційного інтелекту.

Проведена нами психодіагностична методика «Поведінкові ознаки комунікативної толерантності» В. В. Бойка дала змогу здійснити більш глибокий аналіз гендерних особливостей прояву комунікативної компетентності майбутніх фахівців правоохоронної сфери.

Кількісний аналіз отриманих результатів у I групи представлено на рисунку 6.

Отже, з рис. 6 ми бачимо, що серед учасників I групи середній рівень комунікативної толерантності притаманний 55,5% досліджуваним, високий – 35% та дуже високий – 10%.

Результати проведеного аналізу комунікативної толерантності в II (фемінної) групи наведено на рис. 7.

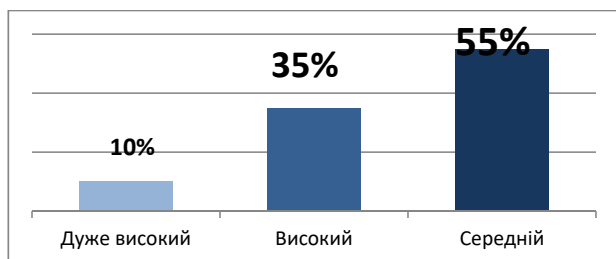

Рис. 6. Показники комунікативної толерантності за результатами методики В. В. Бойка в досліджуваних I (маскулінної) групи

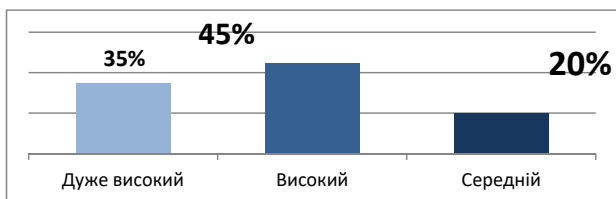

Рис. 7. Показники комунікативної толерантності за результатами методики В. В. Бойка в досліджуваних II (фемінної) групи

Узагальнивши дані рис. 7, можна сказати, що більшість представників фемінної групи (45%) мають високий рівень комунікативної толерантності, 35% – дуже високий і 20% – середній.

Кількісні показники за методикою В. В. Бойка, отримані нами в III групі, відображено на рисунку 8.

Рисунок 8 демонструє, що серед учасників III підгрупи середній рівень комунікативної толерантності притаманний 50% осіб, високий рівень – 30% учасникам дослідження, дуже високий – 20% досліджуваним.

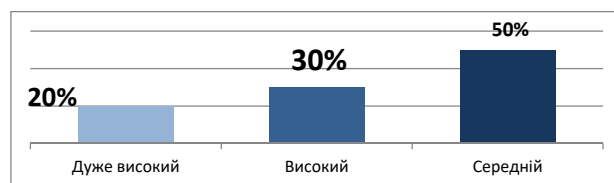

Рис. 8. Показники комунікативної толерантності за результатами методики В. В. Бойка в досліджуваних III (андрогінної) групи

Отже, за результатами, отриманими нами за методикою В. В. Бойка, можна зробити висновок, що серед досліджуваних з фемінним гендерним типом виявлено найбільшу частку осіб з високими показниками комунікативної толерантності. Також ця група опитаних продемонструвала найбільшу схильність до прояву різних видів комунікативної толерантності, ніж маскулінні та андрогінні групи досліджуваних.

Наступною ми застосували методику визначення комунікативних умінь Л. Міхельсона (адаптація Ю. З. Гільбуха), яка дала змогу проаналізувати гендерні відмінності у вияві комунікативного потенціалу майбутніми фахівцями у сфері гендерної рівності.

Кількісний аналіз I групи наведено на рис. 9.

Особливості комунікативних вмінь у сфері гендерної рівності представників II групи наведено на рис. 10.

З рис. 11 ми можемо констатувати, що представники андрогінної групи виявили майже однакові показники компетентного та неконструктивного комунікативного реагування у сфері гендерної рівності.

Можна зазначити, що загалом майбутні працівники поліції не володіють достатньою гнучкістю в міжособистісному спілкуванні, умінням взаємодіяти з різними людьми, пристосовуватися до мінливих обставин з представниками різних соціальних груп. Курсанти виявили значно вищі показники агресивної позиції в спілкуванні, ніж ми очікували.

Аналіз результатів дослідження.

Узагальнюючи отримані результати дослідження за всіма застосованими нами психодіагностичними методиками, можна зробити висновок про те, що майбутні фахівці-поліцейські з фемінним типом продемонстрували вищий рівень комунікативної компетентності у сфері гендерної рівності, аніж маскулінні та андрогінні курсанти. Гіпотезу, висунуту нами на початку нашого емпіричного дослідження, можна вважати доведеною: і справді, гендерні особливості курсантів зумовлюють рівень комунікативної компетентності, зокрема, особам фемінного типу властивий вищий рівень комунікативної компетентності, ніж особам маскуліного й андрогінного типів. З цього випливає висновок про необхідність здійснення цілеспрямованого навчально-виховного впливу на здобувачів та здобувачок у галузі здобуття вищої освіти за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» задля подальшого розвитку комунікативного потенціалу цієї категорії респондентів у сфері гендерної рівності.

За результатами дослідження ми дійшли висновку, що комунікативна компетентність курсантів-поліцейських у сфері гендерної рівності перебуває на етапі становлення та потребує подальшого підвищення рівня. Основними способами формування комунікативної компетенції курсантів-поліцейських у сфері гендерної рівності в період навчання в закладах вищої освіти, на нашу думку, є:

1. Забезпечення рівних прав і можливостей здобувачів та здобувачок у сфері навчання.

2. Врахування гендерних підходів у системі підготовки ЗВО.

3. Уміщення гендерної тематики в програми навчальних дисциплін гуманітарного спрямування.

4. Розвиток уміння застосовувати положення міжнародного та національного

Рис. 9. Показники домінувального типу комунікативного реагування у сфері гендерної рівності за методикою Л. Міхельсона в досліджуваних I (маскулінної) групи

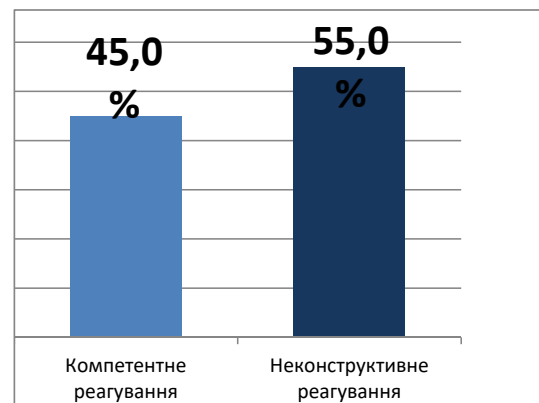

Рис. 10. Показники домінувального типу комунікативного реагування у сфері гендерної рівності за методикою Л. Міхельсона в досліджуваних II (фемінної) групи

Рис. 11. Показники домінувального типу комунікативного реагування у сфері гендерної рівності за методикою Л. Міхельсона в досліджуваних III (андрогінної) групи

законодавства з утвердження гендерної рівності в поліцейській діяльності.

5. Дотримання політики рівності щодо оцінювання навчальних досягнень та заохочень як показник ефективності виконуваних завдань незалежно від статі.

6. Розвиток навичок визначення гендерних стереотипів та розвінчування їх у процесі виконання професійних обов'язків поліцейського.

7. Підвищення рівня гендерної обізнаності.

8. Розвиток навичок розв'язання гендерних конфліктів.

9. Забезпечення формування необхідного рівня гендерної обізнаності та компетенції.

10. Своєчасне реагування на випадки інтолерантної гендерної комунікації серед курсантів.

11. Формування гендерної чутливості на стратегічному, оперативному та тактичному рівнях.

12. Опанування системи знань, умінь та навичок у галузі визначення виявів гендерно зумовленого насильства, адекватного реагування та протидії.

13. Вияв комунікативної компетентності при наданні допомоги особам, постраждалим від дискримінації, відповідно до професійних обов'язків працівника поліції.

14. Участь курсантів у заходах щодо обміну досвідом з гендерних питань, у навчальних семінарах, конференціях, зустрічах, нарадах, круглих столах, дискусіях тощо.

15. Розробка та впровадження низки соціально-психологічних тренінгів, спря-

мованих на підвищення рівня комунікативної компетентності майбутніх поліцейських у сфері гендерної рівності.

16. Самовиховання неприйнятності ставлення до сексизму, гендерно зумовленого насильства та гендерної дискримінації.

17. Самоусвідомлення власної відповідальності за утвердження гендерної рівності в суспільстві.

18. Розвиток готовності підтримати колег / колежанок, які постраждали від гендерно зумовленого насильства чи гендерної дискримінації.

19. Дотримання норм гендерно орієнтованої етики в комунікації.

20. Формування мотивації до рівноправної участі чоловіків і жінок у суспільному та професійному житті та реалізація власних гендерних прав і свобод.

Висновки. Отже, за результатами проведеного дослідження виявлено, що комунікативна компетентність у сфері гендерної рівності є важливим складником професійної діяльності поліцейських та показником високого рівня професійного вдосконалення майбутнього поліцейського. Виявлені показники сформованості комунікативної компетентності курсантів у сфері гендерної рівності свідчать про необхідність їх подальшого розвитку.

З огляду на це, перспективи подальших розвідок у контексті досліджуваної проблеми полягають у ґрунтовному вивченні питання конкретних прийомів навчально-виховного впливу задля подальшого розвитку комунікативного потенціалу цієї категорії респондентів у сфері гендерної рівності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Методичні рекомендації з інтеграції гендерних підходів у систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України / О. Волобуєва, А. В'яткіна, С. Ганаба та ін. Київ : ФОП Клименко Ю. Я., 2021. 292 с.
2. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. Київ : Хай-Тек Прес, 2018. 560 с.
3. Цумарева Н. В. Толерантність в діяльності поліцейських як основа професійної культури. *The XX International Scientific and Practical Conference «Ways of distance learning development in current conditions»*, May 22–24, 2023. Munich, Germany. 432 p. P. 359–361.
4. Крашеннікова Т. В. Комунікативна компетенція працівника Національної поліції : Навчальний посібник. Дніпро : Адверта, 2017. 107 с.
5. Ріпка К. С. Дослідження комунікативної компетентності представників професії поліцейського. *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану* : зб. наук. пр. (м. Харків, 26 трав. 2022 р.). Харків : ХНУВС, 2022. С. 414–416.

6. Концепція комунікації у сфері гендерної рівності : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1128-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 28.09.2023).

7. Про затвердження правил етичної поведінки поліцейських : Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text> (дата звернення: 28.09.2023).

8. Якимчук М. Ю., Шнайдер А. О. Комунікативна компетентність як складова професійної діяльності працівника поліції. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право», 2020. № 2 (22). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n2/20umydp.pdf> (дата звернення: 28.09.2023).

REFERENCES:

1. O. Volobuieva, A. V'iatkina, S. Hanaba (Eds.) (2021). *Metodychni rekomendatsii z intehratsii gendernykh pidkhodiv u systemu pidhotovky fakhivtsiv dlia sektoru bezpeky i oborony Ukrain [Methodological Recommendations for Integrating Gender Approaches into Security and Defense Specialist Training in Ukraine]*. Kyiv : FOP Klymenko Yu. Ya., 292 p. [in Ukrainian].

2. Hrytsai, I. O. (2018). *Mekhanizm zabezpechennia pryntsyphu hendernoї rivnosti: teoriia ta praktyka [Mechanisms for Ensuring Gender Equality: Theory and Practice]*. Kyiv : Khai-Tek Pres, 560 p. [in Ukrainian].

3. Tsumarieva, N.V. (2023) Tolerantnist v diialnosti politseiskykh yak osnova profesiinoi kul'tury [Tolerance in Police Activities as a Basis of Professional Culture]. The XX International Scientific and Practical Conference «Ways of distance learning development in current conditions», May 22–24, Munich, Germany. 432 p. P. 359–361. [in Ukrainian].

4. Krashennnikova, T.V. (2017). *Komunikatyvna kompetentsiia pratsivnyka Natsionalnoi politzii [Communication Competence of National Police Officer]* Dnipro : Adverta 107 p. [in Ukrainian].

5. Ripka, K. S. (2022). *Doslidzhennia komunikatyvnoi kompetentnosti predstavnykiv profesii politseiskoho. Pidhotovka pravookhorontsiv v systemi MVS Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Study of Communication Competence Among Police Professionals]*. Kharkiv : KhNUVS, 414–416 p. [in Ukrainian].

6. Cabinet of Ministers of Ukraine(2020, September 16) Rozporiadzhennia «Kontseptsiia komunikatsii u sferi hendernoї rivnosti № 1128» [Communication Concept on Gender Equality: Cabinet of Ministers of Ukraine Order]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2020-%D1%80> [in Ukrainian].

7. Ministry of Internal Forces (2016, November 9) Nakaz Pro zatverdzhennia pravyl etychnoi povedinky politseiskykh № 1179 [Ethical Behavior Rules for Police Officers № 1179] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text> [in Ukrainian].

8. Yakymchuk, M. Yu., & Shnaider, A. O. (2020) Komunikatyvna kompetentnist yak skladova profesiinoi diialnosti pratsivnyka politzii [Communicative Competence as a Component of Police Officer Professional Activity]. *Chasopys Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Seriiia «Pravo» [Journal of NUOA. Law Series]. 2(22). Retrieved from: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n2/20umydp.pdf> [in Ukrainian].